

2016-11-27

Arbetsplan tematisk grupp

Fiske och vattenbruk

2017-2018

Innehållsförteckning

1. Bakgrund.....	4
1.1 Definitioner av begrepp.....	4
1.2 Bakgrund och behov.....	4
2. Förändringar vi vill få till stånd som direkt följd av våra specifika mål	5
3. Övergripande mål för Landsbygdsnätverket som den tematiska gruppen ska bidra till	6
4. Övergripande mål för havs- och fiskeriprogrammet som den tematiska gruppen ska bidra till	6
5. Aktiviteter för den tematiska gruppen Fiske och vattenbruk	7
5.1 Insatsområde - Förmedla kunskapen om mindre miljöbelastande system och redskap	7
5.1.1 Speciellt prioriterat arbete under 2017 och 2018 inom insatsområdet	7
5.1.2 Aktiviteter inom insatsområdet	7
5.2 Insatsområde - Stärka hållbar konkurrenskraft genom kompetensutveckling av aktörer inom fiskerinäringen.....	7
5.2.1 Speciellt prioriterat arbete under 2017 och 2018 inom insatsområdet	7
5.2.2 Aktiviteter inom insatsområdet.....	8
5.3 Insatsområde – Stödja hållbara förvaltningsmodeller.....	8
5.3.1 Speciellt prioriterat arbete under 2017 och 2018 inom insatsområdet	8
5.3.2 Aktiviteter inom insatsområdet.....	8
5.4 Insatsområde – Främja ungas möjligheter att verka inom fiske och vattenbruk	9
5.4.1 Speciellt prioriterat arbete under 2017 och 2018 inom insatsområdet	9
5.4.2 Aktiviteter inom insatsområdet.....	9

Ändringslogg för dokumentet

Version	Datum	Ändring	Signatur

Bilagor

Bilaga nr	Dokument	Versionsdatum
Bilaga 1		
Bilaga 2		

1. Bakgrund

1.1 Definitioner av begrepp

Arbetsområdet för den tematiska gruppen benämns ”fiske och vattenbruk”.

- Med fiske avser vi yrkesfiske och fisketurism.
- Yrkesfiske är företag som bedriver kommersiellt fiske och säljer sin fångst, antingen som huvudinriktning eller som en del i en diversifierad näringsverksamhet. Denna definition av begreppet yrkesfiske överensstämmer med strategin ”*Svenskt yrkesfiske 2020 – Hållbart fiske och nyttig mat*”.
- Fisketurism är när människor i syfte att fritidsfiska reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning eller nyttjar tjänster som tillhandahålls av fisketurismföretag. Fisketurismföretag är verksamheter som i vinstdrivande syfte tillhandahåller fiskerelaterade tjänster i direkt anslutning till en fiskeupplevelse. Dessa definitioner överensstämmer med strategin ”*Svenskt fritidsfiske och fisketurism 2020*”.
- Vattenbruk (även kallat akvakultur) är odling av vattenlevande djur och växter för konsumtion, kompensation, sätt- och bevarandeändamål eller framställning av exempelvis kosttillskott, djurfoder och biobränsle. Denna definition överensstämmer med ”*Handlingsplanen för utveckling av svenskt vattenbruk – konkretisering av strategi 2012 – 2020*”.
- Hur vi arbetar med begreppet konkurrenskraft inom projektet. Den tematiska gruppen återkommer med en skrivning avseende detta.
- Insatsområde/delmål. Inom projektet arbetar vi med fyra insatsområden – se nedan ”1.2 Bakgrund och behov”. Begreppen insatsområde och delmål används synonymt. Varje insatsområde har ett specifikt mål, se avsnitt 2. Inom respektive insatsområde sker arbetet i aktiviteter som har en tydlig arbetsbeskrivning inkluderat kommunikationsplan och budget. De som arbetar inom och ansvarar för respektive aktivitet benämns delmålsgrupp. Delmålsgruppernas sammansättning kan variera över tid beroende på vilken aktivitet som är aktuell.

Detta innebär att arbetet har tre sektorer att verka för – yrkesfiske, fisketurism och vattenbruk.

Med landsbygdsutveckling menar vi också utveckling av kustsamhällen och andra fiskerelaterade samhällen samt utveckling av näringar med anknytning till fiske och vattenbruk.

1.2 Bakgrund och behov

Insatsområde - Förmedla kunskapen om mindre miljöbelastande system och verktyg till Landsbyggsnätverkets medlemmar

Det finns en otillräcklig kunskap om fisket och vattenbruket som branscher och om de miljövänliga system och redskap som används inom fisket och vattenbruket. Exempelvis saknas ofta kunskap om vilka odlingsmetoder inom vattenbruket som har mindre miljöpåverkan, vilka fiskeredskap som är mest miljövänliga, vad olika miljömärkningar innebär och vilka sorters fisk och skaldjur som finns att äta. Kunskap om hälsoaspekter av att äta fisk och skaldjur behöver också förbättras

Sannolikt skulle en ökad kunskap hos konsumenterna leda till en ökad betalningsvilja för hållbart fiskad fisk och hållbart producerade vattenbruksprodukter. Det i sin tur kan öka konkurrenskraften i fiskenäringen.

Insatsområde - Stärka hållbar konkurrenskraft genom kompetensutveckling av aktörer inom fiskerinäringen

Yrkesfiskarnas och vattenbrukarnas kunskaper inom svensk fiskerättslig plattform, marknadsföring och entreprenörskap behöver stärkas. Kunskap om befintliga hållbara metoder för fiske och vattenbruk liksom kunskap om hur fisk kan beredas för att minska halten av miljögifter behöver spridas inom näringen.

Det finns behov inom fiskerinäringen av inspiration och goda exempel på diversifierad verksamhet inom blå och grön näring (exempelvis jordbruk och vattenbruk eller yrkesfiske och fisketurism). Det kan också finnas behov av att få en överblick över vilka samarbeten som finns mellan fiskerinäringen och bl.a. förädlingsindustrin, dagligvaruhandeln, fiskevattenägarna och turismindustrin. Nya produkter, exempelvis att ta tillvara underutnyttjade marina resurser (biprodukter i processen etc.) ger nya marknader och innebär möjligheter för fler företag, både befintliga och nyetablerade.

Insatsområde - Stödja hållbara förvaltningsmodeller

Det förekommer ett flertal olika modeller för hur man kan förvalta och ta hand om vattnet, bestånden och resurserna på bästa möjliga sätt. Det är av väsentlig betydelse att så många perspektiv som möjligt omfattas, såväl inom fiskerinäringen (yrkesfiske, vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism) som utanför fiskerinäringen.

Minskning av fiskbestånd kan hänföras till många olika problem, inte bara fisket i sig. Viktiga frågor är vattenkvalitet, bristen på lämpliga reproduktionsmiljöer, vandringshinder och balansen mellan olika arter. Många aktiviteter pågår för att återställa och förbättra fiskens livsmiljöer och vissa effekter kan man se efter ganska kort tid. Förvaltningsmodellerna behöver därmed i högre grad utgå från ett helhetsperspektiv.

Det finns behov av att kartlägga och samla olika förvaltningsmodeller. På nationell nivå behöver man utbyta erfarenheter av olika modeller, reflektera över hur de olika modellerna har fungerat, diskutera hur förvaltningen ytterligare kan förbättras och hur man fördelar fiskeresurser på bästa sätt (t.ex. avsätta vissa arter för sportfiske, andra för yrkesfiske – för största möjliga samhällsekonomiska nytta) samt överbygga intresse motsättningar och motverka stuprör.

Insatsområde - Främja de ungas möjligheter att verka inom fiske och vattenbruk

Yrkeskåren inom yrkesfisket har en hög medelålder. För att yrkesfisket ska överleva i vissa segment behövs ägarskiftet där en yngre generation kan ta över. Förutsättningar behöver skapas så att lönsamheten och arbetsglädjen återskapas i yrkesfisket och för vattenbruket. För att locka yngre personer till yrkesfisket och vattenbruket behöver man

- påvisa möjligheterna att kombinera och utveckla olika delar av de näringar som har koppling till fisket, t.ex. förädling av fisken och fisketurism samt
- påvisa effekterna av systemen med fördelning av fiskekvoter (kustkvoter, pelagiska kvoter ...)

Landsbygdsnätverket ska arbeta med att sprida information och metoder för utveckling av fiskerinäringen samt underlätta utbyte av erfarenheter. Nätverket ska fungera som en mötesplats, stimulera samverkan med flera olika aktörer och bidra till att öka förståelsen för hur myndigheter, organisationer och företag kan bidra till en hållbar produktion och utveckling. Nätverket ska synliggöra och samlat lyfta frågeställningar som medlemsaktörerna har. Nätverket ska också vara en kanal för att förmedla kontakter och stötta samarbeten på europeisk nivå.

2. Förändringar vi vill få till stånd som direkt följd av våra specifika mål

Insatsområde - Förmedla kunskapen om mindre miljöbelastande system och redskap till Landsbygdsnätverkets medlemmar

Det specifika målet är att öka kunskapen om mindre miljöbelastande system och fiskeredskap hos Landsbygdsnätverkets medlemmar och därigenom ge dem goda möjligheter att stödja projekt och aktiviteter som förbättrar konsumenternas kunskaper **och därmed öka betalningsviljan.**

Insatsområde - Stärka hållbar konkurrenskraft genom kompetensutveckling av aktörer inom fiskerinäringen

Det specifika målet är att öka kunskapen hos fiskeaktörer om *kvotsystem, andra fiskerättsliga frågor, marknadsföring och entreprenörskap* samt att verka för samverkan och erfarenhetsutbyte inom näringen – med syftet att fiskerinäringen ska stärka sin konkurrenskraft på ett hållbart sätt.

Insatsområde - Stödja hållbara förvaltningsmodeller

Det specifika målet är att öka kunskapen om hållbara *lokala och regionala* förvaltningsmodeller, inklusive de möjligheter som finns för att återställa och utveckla goda reproduktionsplatser och andra åtgärder som främjar fiskbeståndens tillväxt, och hur man kan använda dessa förvaltningsmodeller för att stärka fisket, vattenbruket och ta hand om vattnet och resurserna. Målet är också att skapa mer samsyn och förståelse mellan olika intressenter inom fiske och vattenbruk och tydliggöra dessa näringars betydelse för kustsamhällets utveckling.

Insatsområde - Främja de ungas möjligheter att verka inom fiske och vattenbruk

Det specifika målet är att stödja intresset hos unga genom att sprida kunskap och lyfta frågan om ägarskiften där en yngre generation kan ta över inom yrkesfiske och vattenbruk samt frågan om diversifiering.

3. Övergripande mål för Landsbygdsnätverket som den tematiska gruppen ska bidra till

Öka intressenters delaktighet i landsbygdsutveckling

Yrkesfiske, fisketurism och vattenbruk bedrivs främst i landsbygdsområden och inryms därför i landsbygdsutveckling. Genom att skapa mötesplatser och dialog mellan olika intressentgrupper ökar deras delaktighet i utveckling av yrkesfiske, fisketurism och vattenbruk till följd av den tematiska gruppens resultat.

Öka kvaliteten i genomförandet av landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet

Den tematiska gruppen bidrar till att kvaliteten i landsbygdsprogrammets och havs- och fiskeriprogrammets genomförande ökar och stödmöjligheterna används på ett sådant sätt att målen för programmen uppnås.

Potentiella stödmottagare ska informeras om programmets möjligheter

Genom kompetensutveckling av aktörer, information om hållbara förvaltningsmodeller samt om ägarskiften och ungas möjligheter bidrar den tematiska gruppen till att potentiella stödmottagare blir informerade om landsbygdsprogrammets och havs- och fiskeriprogrammets möjligheter till stöd för att utveckla fiske och vattenbruk.

Främja innovationer

Ett resultat av den tematiska gruppens arbete kan bli att innovativa lösningar avseende fiske och vattenbruk främjas. Information om nya förvaltningsmodeller och om hållbara fiskemetoder och redskap sprider innovationer och främjar ytterligare innovationer och vidareutveckling.

4. Övergripande mål för havs- och fiskeriprogrammet som den tematiska gruppen ska bidra till

- Främja ett hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat fiske.
- Främja ett hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat vattenbruk.
- Öka sysselsättningen genom att främja ekonomisk tillväxt, social delaktighet, nya arbetstillfällen och arbetskraftsrörlighet i de kust- och inlandssamhällen som är beroende av fiske och vattenbruk.
- Öka sysselsättningen genom att främja diversifiering av verksamheten inom fisket och till andra sektorer av den marina ekonomin.

5. Aktiviteter för den tematiska gruppen Fiske och vattenbruk

Arbetsplanen för 2017 och 2018 är en översiktlig plan beroende på att den tematiska gruppen för fiske och vattenbruk är under uppbyggnad. Särskilt när det gäller aktiviteter under 2018 kommer arbetsplanen att utvecklas vidare beroende på hur den tematiska gruppen och dess delmålsgrupper (inom respektive insatsområde) bemannas och verksamheten påbörjas.

Generellt gäller att för varje aktivitet ska de som ansvarar för aktiviteten ta fram en arbetsbeskrivning som inkluderar en enkel kommunikationsplan samt budget för aktiviteten.

5.1 *Insatsområde* - Förmedla kunskapen om mindre miljöbelastande system och redskap

5.1.1 Speciellt prioriterat arbete under 2017 och 2018 inom insatsområdet

Arbetet delas upp på inriktningarna yrkesfiske, fisketurism respektive vattenbruk.

- Definition av olika miljöprestanda och vad de betyder för olika system. Frågan är om man kan beräkna hur mycket miljöbelastning per kg fisk olika system har?
- Kunskap om bioraffinaderier på marin biomassa för en cirkulär ekonomi.
- Kunskap om recirkulerande system (RAS) i vattenbruk samt MTA (Multitrofisk Akvakultur)
- Kunskap om selektiva redskap.
- Kunskap hur IT och övervakning bäst kan användas inom näringen.
- Kunskap om mindre miljöbelastande fisketurism.
- Ökat informationsutbyte och kommunikation mellan aktörer främst genom kommunikationsinsatser via webbsidan.

5.1.2 Aktiviteter inom insatsområdet

Aktiviteter 2017

- Utreda vad vi menar med miljöprestanda uppdelat på de olika sektorerna yrkesfiske, fisketurism och vattenbruk.
- Med utgångspunkt från ovanstående sammanställa information om miljöbelastning.
- Kommunicera i lämplig kanal till Landsbygdsnätverkets medlemmar avseende miljöbelastning.
- Ta fram goda exempel inom vattenbruk med syfte att presentera på konferenser och på webbsidan.

Aktiviteter 2018

- Ta fram kunskap om selektiva redskap; vad finns och vilket arbete pågår?
- Ta fram kunskap om IT och övervakning; vad finns och hur kan det utvecklas?
- Utveckla tankar kring fisketurism, finns det pågående arbete avseende mindre miljöbelastande system och redskap.

5.2 *Insatsområde* - Stärka hållbar konkurrenskraft genom kompetensutveckling av aktörer inom fiskerinäringen

5.2.1 Speciellt prioriterat arbete under 2017 och 2018 inom insatsområdet

- Stärkt kompetens hos yrkesfiskare och vattenbruksföretagare och aktörer inom fisketurism.
- Hur hindren för hållbar konkurrenskraft kan överbryggas.

- Goda exempel på ekonomiskt hållbar småskalig produktion, vattenbruk, kustfiske och fisketurism.
- Ökat informationsutbyte och kommunikation mellan aktörer främst genom kommunikationsinsatser via webbsidan.

5.2.2 Aktiviteter inom insatsområdet

Aktiviteter 2017

- Ta fram utbildningspaket med teman -
  - svensk fiskerättslig plattform samt
  - marknadsföring och entreprenörskap.

Utbildningspaketen kan exempelvis innehålla bildspel, filmer och liknande material. En viktig del i utbildningspaketen är goda exempel. Tanken är att materialet ska kunna visas hos viktiga nyckelaktörer samt på vår webbsida.

- Samla kunskap om hinder för hållbar konkurrenskraft inom våra tre inriktningar; yrkesfiske, fisketurism och vattenbruk. I detta arbete ska vi ta del av liknande arbete som pågår inom näringen.

Materialet ska användas vid workshops och motsvarande med syfte att få en diskussion om hur man kan överbrygga hinder för konkurrenskraft. Detta ska även bli ett material som Landsbygdsnätverket och dess medlemmar kan använda i samband med nationella träffar, konferenser mm.

Aktiviteter 2018

- Ta del av pågående arbete om värdet av fisketurism inriktad på utländska kunder samt hållbar fisketurism. Förmedla kunskaper och erfarenheter på webben samt i samband med konferenser mm.
- Fortsätta arbetet som påbörjats 2017 med utbildningspaket och information.

5.3 *Insatsområde* – Stödja hållbara förvaltningsmodeller

5.3.1 Speciellt prioriterat arbete under 2017 och 2018 inom insatsområdet

- Kustfiskets samhällsekonomiska och sociala betydelse samt kustkvoternas betydelse.
- Förvaltningsmodeller för säl, skarv, lax m.fl. arter.
- Främjande av fiskens reproduktion, vandringsvägar, lekplatser mm.
- Ökat informationsutbyte och kommunikation mellan aktörer främst genom kommunikationsinsatser via webbsidan.

5.3.2 Aktiviteter inom insatsområdet

Aktiviteter 2017

- Belysa kustfiskets samhällsekonomiska och sociala betydelse och presentera slutsatserna och behov av åtgärder för politiker och andra beslutsfattare. I detta arbete är det viktigt att involvera berörda kustområden samt myndigheter och aktörer i branschen.
- Bjuda in till konferens tillsammans med programledningen på Jordbruksverket där frågan om kustfisket och läget för aktiva småskaliga aktörer inom fiskerinäringen ställt i relation till kustkvoter, regionala kvoter och andra regelverk belyses.
- Vid behov stödja samverkansprojekt som avser förvaltningen av säl och skarv mellan leaderområden runt Östersjön och förmedla de kunskaper som kommer ut från ett sådant projekt. Detta kan vara ett arbete som fortsätter under 2018.

Aktiviteter 2018

- Bidra till det arbete som pågår i norra Sverige runt förvaltning av lax samt initiera en dialog om effekterna av laxförvaltningen.
- Samla information samt genomföra studieresor (typ bushresor i gröna näringar) som visar behov och resultat av åtgärder för att restaurera våtmarker, vandringsvägar och lekbottnar mm.

5.4 **Insatsområde** – Främja ungas möjligheter att verka inom fiske och vattenbruk

Med rådande arbete gällande kustfiske, småskaligt fiske, vattenbruk och fisketurism har den tematiska gruppen funnit att:

- Inom det pelagiska fisket har unga redan idag funnit en plats och möjlighet att verka.
- Inom vattenbruk och fisketurism finns det goda möjligheter för unga att etablera sig och finna sin utkomst. Här kan den tematiska gruppen bidra till utvecklingen.
- Avseende småskaligt fiske och kustfiske är det under rådande omständigheter stora svårigheter.

5.4.1 Speciellt prioriterat arbete under 2017 och 2018 inom insatsområdet

- Kartläggning av hur regelverk, kvotsystem och liknande påverkar möjligheterna till förnyring inom yrkesfisket.
- Entreprenörskap och kunskapsuppbyggnad för unga inom vattenbruket.
- Entreprenörskap och kunskapsuppbyggnad för unga inom fisketurismen.
- Ökat informationsutbyte och kommunikation mellan aktörer främst genom kommunikationsinsatser via webbsidan.

5.4.2 Aktiviteter inom insatsområdet

Aktiviteter 2017 - 2018

Kartläggning av hur regelverk, kvotsystem och liknande påverkar möjligheterna till förnyring inom yrkesfisket:

- Bjud in till riktade informationstillfällen mot unga som är intresserade av de möjligheter som finns att söka pengar för etablering inom yrkesfisket genom EHFF.
- Verka för att regler och kvotsystem är utformade på ett sådant sätt att det gynnar lönsamheten i näringen. Förutsägbarhet och framförhållning är viktigt för nyetablering i näringen.
- Närvara vid mässor och liknande evenemang och informera om yrkesfisket samt sprida kunskap om goda exempel inom näringen.

Entreprenörskap och kunskapsuppbyggnad för unga inom vattenbruket:

- Ta fram informationsmaterial kring start och förvaltning av vattenbruk. Detta sker i samverkan med vattenbruksföretag och vattenbrukets organisationer, t.ex. vattenbrukscentra och Nationellt kompetenscentrum för vattenbruk, NKFV.
- Bjud in till inspirationsseminarium om att ”bli vattenbrukare” med fokus på hållbarhet och nya odlingstekniker där goda exempel på vattenbruksföretag och framgångskoncept lyfts. Detta sker i samverkan med vattenbruksföretag och vattenbrukscentren samt NKFV.
- Erbjud kompetensutveckling för redan verksamma unga vattenbrukare. Var ligger ”flaskhalsen” för unga företagare? Göra riktade insatser såsom kurser i exempelvis ansökningsförfarande, företagsekonomi, lagstiftning, smitt- och djurskyddsfrågor samt göra studieresor till framgångsföretag. Detta sker i samverkan med olika myndigheter och vattenbruksföretag.

- Nätverka inom cirkulär och blå ekonomi där unga entreprenörer träffar företagare, investerare (Almi) och forskare inom denna sektor och tillsammans hittar möjligheter och idéer för att skapa nya eller förbättra produkter. Detta sker i samverkan med vattenbruksföretag, forskningen och framförallt teknik- och produktutveckling samt investerare t.ex. Almi och Tillväxtverket.

Entreprenörskap och kunskapsuppbyggnad för unga inom fisketurismen:

- Ta fram informationsmaterial med goda exempel på fisketuristiskt företagande och framgångsfaktorer. Detta sker i samverkan med Sveriges Fisketurismföretagare
- Bjuda in till inspirations- och kunskapshöjande seminarium för unga fisketurismföretagare. Detta sker i samverkan med Sportfiskeakademien i Forshaga, Sportfiskarna, Sveriges Fisketurismföretagare och Fjällorna.
- Kartlägga fisketurismnäringens kompetens- och arbetskraftsbehov samt av ungas incitament och förväntningar på sitt framtida yrke. Detta sker i samverkan med Sportfiskeakademien i Forshaga.
- Bjuda in till studieresa till några framgångsrika svenska fisketurismdestinationer. Detta sker i samverkan med Sveriges Fisketurismföretagare.

